

Hoşgörü 1

– KARAM-41 · 16 Temmuz 2024

“Hoşgörü insanlığın bir parçasıdır. Hepimizin hataları ve eksikleri var; gelin karşılıklı olarak birbirimizin hata ve eksiklerini bağışlayalım, çünkü hoşgörü doğanın ilk yasasıdır.” (Voltaire)

Küsmek ve darılmak için bahaneler aramak yerine, sevmek ve sevilme için çareler arayın. “Mevlâna” Uluslararası kaynaklarda “tolerance” kelimesi olarak kullanılan “hoşgörü” kavramı, genel tanımı ile karşılıklı sevgi, saygı ve anlayış temeline dayanan işlevsel bir iletişim sürecidir.

“Hoşgörü” kavramı sözlüklerimizde; her şeyi anlayışla karşılama, olabildiği kadar hoş görme durumu olarak tanımlanarak, müsamaha ve tolerans sözcükleri ile eşanlamlı olarak kullanılmaktadır.

Kişinin kendinden farklı düşünen inanç ve davranışlarda bulunan kişilere karşı saygılı, sevecen ve katlanılır olması hali, hoşgördür. Görmezden gelme, müsamaha, göz yumma, aldırış etmeme gibi kelimeler de aynı anlamda kullanılmaktadır.

Hoşgörü, “müsamaha, tahammül, katlanma, görmezden gelme veya göz yumma, başkalarını eylem ve yargılarında serbest bırakma, kendi görüşümüze ve çoğunluğun görüş biçimine aykırı düşen görüşlere sabırla, hem de yan tutmadan katlanma” demektir.

Hoşgörü sözcüğü genel olarak; “anlayış, saygı, mazur görme, medeni olma, kabul etme, rahatsız olmama, farklılıklara ve farklı görüşlere sınır koymama, farklılıklara olumsuz tepki göstermeme ve karşı fikirlerin karşılıklı anlayış içerisinde tartışılması” gibi çok geniş bir yelpazeyi içerir.

Hoşgörü, bireylerin farklılıklarıyla bir arada yaşayabilmesi için sahip olunması gereken temel değerlerden biridir. Kişinin benimsemediği bir düşünce ve davranışı anlayışla karşılayarak ona hoş bakabilmesidir. İnsanların birbirlerinin farklılıklarını, hatalarını hoşgörüyle karşılaması, birbirlerine anlayışla yaklaşmasıdır. Farklılıkların bilincine varılması, değişik düşünce ve kimliklere anlayışla bakılabilesidir.

Hoşgörü, görmezlikten gelme değil, anlayışla karşılamadır. Doğruluk değerini dikkate almaksızın farklı inanç ve düşüncelerin de bulunabileceğini kabul etme duygusudur. Bireysel alanda bir tavır olarak ortaya çıkan, barışa ve huzura katkı sağlamasından dolayı da toplumsal yönü olan önemli bir değerdir. Hoşgörü, benimsenip hoşlanılmasa da evrensel insan hakları çerçevesinde insanın insan olarak doğuştan getirmiş olduğu haklarının kabul edilmesi ya da bunların yerine getirilmesine karşı konulmamasıdır. Karşımızdakini istediğimiz gibi olmaya zorlamak değil, ona istediği gibi olma imkânı sağlamaktır.

Hoşgörü, sağlıklı insan davranışıdır, sağlıklı insan hayatının, özüdür. Beşeri münasebetlerin temelidir.

Hoşgörü kavramında ‘kabul’ tavrının ağır basması ‘tahammül ve katlanma’ unsurlarının oluşmasını engeller. Bu yönüyle de hoşgörü, içinde geçen ‘hoş’ kelimesinin yansımalarını taşımaktadır. Hoşgörüde; rahatsız olma, katlanma ve tahammül benzeri olumsuz duygulara yer olamaz.

Toplumdaki bireysel farklılıkların çatışmaya dönüşmemesi için farklılıklara hoşgörüyle yaklaşılması gerekmektedir. Bu sebeple kişiler arası ilişkilerde huzurun sağlanması açısından, toplumda evrensel bir değer olan hoşgörünün yaygınlaştırılması elzemdir. Çeşitlilik, insanın olduğu gibi toplumların

zenginliğine ve gelişmelerine de yol açar.

Modern toplumlarda eğitim sisteminin, çocukların bilgisayar gibi bilgiyi depolayan bireyler olarak yetiştirilmesi değil, aksine kişilikleri gelişmiş topluma faydalı olan, hoşgörülü, farklılıklara saygılı vatandaşlar olarak yetişmelerine katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Kimseyi dilinden, sosyal sınıfından, inancından, kültüründen, yaşam biçiminden dolayı hor görmemeliyiz. Herkese değer verdiğimiz ve saygı gösterdiğimiz oranda dünya güzelleşir ve yaşam anlam kazanır. Dünya hoşgörülü insanlar sayesinde bize hizmet etmektedir.

Evde, trafikte, sokakta, okulda, işyerinde, kısaca insanın olduğu her yerde eğer hoşgörü yoksa orada bencillik, anlaşmazlık, güvensizlik, tartışma, kavga olumsuzluk adına her şeyi görebilmek mümkündür. Toplumda hoşgörüyü dönüşün, hoşgörüyü davranışa dönüştürmenin yolu, hoşgörünün yayılması, insanın sevgiyi yaşamasına, kendisine saygı duymasına, kendisi ile barışık olmasına bağlıdır.

Düşünün, acaba bizler en son ne zaman aynaya bakıp, kendimize gülümsedik? Bu sabah kaç kişiye merhaba, günaydın ya da hayırlı sabahlar dedik? Yoksa her gördüğümüz, tanıdığımız kişi için olumsuz mu düşündük? Ayıbını mı aradık?

Bu sabah trafikte içimizden kaç kişiye kızdık? Kaç defa yardıma ihtiyacı olan insanları gördüğümüzde başımızı çevirdik? Kaç insanı yeterince dinlemediğimiz için kırdık? Duvarı çizen, yere süt döken, bardağı kıran, altını ıslatan, korkudan kendi yatağında uyuyamayan kaç çocuğu azarladık? Yönetici isek, idareimizdeki kaç insanı yeterince dinlemediğimiz için kırdık? Biz sadece kendimizi mi düşünüyoruz yoksa yeterince empati kuramayıp hoşgörülü olmamamızdan kaynaklanan bir problem mi bu? Hoşgörü bir vurdumduymazlık değildir. Hoşgörü görmezlikten gelmek hiç değildir. Hoşgörü kendini bilmektir, sınırları bilmektir. Sınırları bilerek sürdürülen hayat biçimidir. Hoşgörü bir anlayıştır, anlayışlı olmanın adıdır, sevginin yoludur. Hataları düzeltebilmedir.

Değer vermektir, kusurları görmemektir, uyumlu olmaktır. Tahammül etmektir, lakap takmamaktır, affedici olmaktır. Alay etmemektir, ayıpları kapatmaktır, anlayışlı olmaktır.

Hoşgörü, çağın getirdiği sorunların, aç gözlülüğün, doyumsuzluğun, sevgi yoksunluğunun, güvensizliğin çaresi olabilecek bir anlayış tarzıdır, insanın özüdür.

Hoşgörülü olmak büyük bir erdemliliklerdir. Hoşgörünün özünde ayırım yapmadan herkese karşı kendi kalıplarımızdan uzaklaşıp, empati kurarak ölçülü davranmak ve müsamaha göstermek vardır. Çünkü gereken yerde bilinçli şekilde ölçülü ve hoşgörülü davranmak insanların arasındaki bağları güçlendirdiği gibi saygı ve sevgiyi artırır. Mutlu olmayı ve kendimize karşı saygı duyulmasını istiyorsak, en başta başkalarına saygılı ve hoşgörülü olmamız gerekir.

Hoşgörü bir insanın kendinden farklı düşünceleri, farklı inançları, farklı bir yaşam tarzı olan, farklı değerler sistemi olan insanlara sevecen bir tahammül göstermesi demektir. Hoşgörü vurdumduymazlık, görmezden gelme değildir, anlayıştır.

Hoşgörüde temel ilke, karşımızdakini istediğimiz gibi olmaya zorlamak değil, ona kendi istediği gibi olma fırsatı vermektir.

Hz. Mevlana: "Ben insanların ayıplarını gören gözlerimi kör ettim. Sen de onlara benim gibi iyi gözle bak." Diyor ve ekliyor. "Bakin! Toplumsal bunalımların, kavga ve dövüş ortamının tek ve en güçlü doğuş sebebi sevgi eksikliğidir. Bunun en doğru tedavi yolu ise sevgiyi aramak, yaşamak, uygulamaktır.

Hoşgörölü olursanız seversiniz. Sevilirsiniz. Karar verirsiniz ve de bu yolda çalışırsanız her şeye ulaşrsınız !”

Yazımızı hoşgörü ustalarının öğüdü ile bitirelim: “Yıktığın varsa yapacaksın. Ağlattığın varsa güldüreceksin. Döktüğün varsa dolduracaksın. Çıplakları giydirecek, açları doyuracak. Azı çok edeceksin.

Sevgiyle kalın.

Seyfettin Karamızrak